

ÖĞRETMEN EĞİTİMİ DİZİSİ

FAKÜLTE-OKUL İŞBİRLİĞİ

YÖK/ DÜNYA BANKASI
Milli Eğitimi Geliştirme Projesi
Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi
Ankara

OKULLARDA UYGULAMA YAPAN ÖĞRETMEN ADAYLARI

Giriş

Okul Deneyimi, eğitim fakültelerindeki öğretmenlik bölümlerinin uygulamadan sorumlu **öğretim elemanları**, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde görev alacak olan ortaöğretim okullarındaki **uygulama öğretmenleri** ve öğretmenlik için hazırlanmakta olan **öğretmen adayları** için hazırlanmıştır. Kitaptaki etkinlikler, okullarda uygulama yapmakta olan öğretmen adayları tarafından gerçekleştirilecektir. Öğretmen adaylarının bu çalışmaları, üniversitelerin ilgili öğretim elemanları ile uygulama okullarına giden öğretmen adaylarının yanlarında çalıştıkları uygulama öğretmenleri tarafından izlenecek ve desteklenecektir.

Okul Deneyimi

Okul Deneyimi, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi öğretmen adaylarına tanıtmaya amacını güden planlı gözlem ve etkinliklerden oluşmakta, öğretmen adayına okul yaşamını ve öğretimini tanıtmaktadır. Bu ders iki dönem boyunca, haftada bir günlük ders olarak verilmektedir. Bu süre, öğretmen adaylarının okullarda gözlemler yapmaları, gözlemleri üzerinde düşünmeleri ve öğretmenlik becerilerinde deneyim kazanmaları için yeterli olacaktır. Öğretmen adaylarının bu derste yaptıkları görev ve etkinlikler onlara, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel olarak ve küçük gruplar halinde çalışma, sınırlı sorumluluklarla da olsa, kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanakları sağlamaktadır. Okul deneyimi dersindeki etkinlikler öğretmen adaylarına, başarılı birer öğretmen olmalarını sağlayacak çeşitli beceriler kazandıracaktır. Deneyim kazandıkça onlar, küçük bir grupta kısa bir süre için öğretmenlik yapmaya veya öğretmenin yakın denetimi altında, onunla birlikte ekip öğretimine başlayacaklardır. Okul deneyiminin sonuna doğru öğretmen adaylarından, bir ders saatinin tümü için sınıftaki öğretmenlik rolünü üstlenmeleri istenecektir. Bundan sonra onlar, öğretim yöntemleri ve sınıf yönetimi konularında, önemli ölçüde deneyim kazanmış olarak öğretmenlik uygulamasına başlayacaklardır.

Kitabın Kullanımı İle İlgili Esaslar

Okul Deneyimi, bir **çalışma kitabı** niteliğindedir. Etkinliklerin, öğretmen adayları tarafından okullarda gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Öğretmen adayları, eğitim fakültesindeki öğrenimleri sırasında, gerekli olabilecek bilgileri, kuramları, temel ilke ve kavramları öğrenmiş olacaklardır. Bu nedenle, kitaptaki etkinlikler adaya, bu tür temellere ilişkin çok az bilgi vermektedir. Okullardaki uygulama çalışmalarından ve özellikle özel öğretim yöntemi dersinden sorumlu olan fakülte öğretim elemanı, öğretmen adaylarının daha önce fakültede öğrenmiş oldukları bilgilerle okullardaki uygulamalar arasında bağlantı kurabilecektir. Bu gibi bağlantıların kurulması için, haftalık Öğretmenlik Uygulaması Seminerinden yararlanılacaktır.

Kılavuzun **4. Bölümünde**, öğretmen adaylarının deneyerek geliştirmeleri gereken öğretmenlik becerilerinin bir listesi verilmektedir. Bu becerilerin bazıları, okul deneyiminde gözlenecek ve uygulanacaktır. Okul deneyiminden sorumlu fakülte öğretim elemanı etkinlikleri, içinde bulunulan koşullara uygun olduğunu düşünebileceği herhangi bir şekilde kullanabilir. Bu kitapta etkinlikler, her hafta öğretmenlik becerilerinden bir kısmı üzerinde inceleme ve alıştırtma yapılmasına fırsat verecek şekilde düzenlenmiştir. Edinilecek deneyimlerin birbiri üzerine eklenmesine ve bu yolla bütün öğretmenlik becerilerinin kazanılmasına elverişli bir sıra izlenmeye çalışılmıştır. Ancak, duruma bağlı olarak etkinlikler farklı bir sırada verilebilir ya da bazıları atlanabilir. Mümkün olduğunca her hafta ya da iki hafta için bir etkinlik planlanmalıdır. Öğretim elemanları, kendi aday öğretmenleri için fazladan etkinlikler ya da gözlemler hazırlayabilirler. **Okul Deneyimi I etkinlikleri gözlem şeklinde olup, öğretmen adaylarından öğretim denemesi istenmemektedir. Okul Deneyimi II süresinde ise, öğretmen adaylarından her hafta kısa ve sınırlı öğretim denemeleri yapmaları istenir.** Okul Deneyimi içindeki çalışmalarında öğretmen adayları iki kişilik gruplar halinde (eşli) çalışabilecekleri gibi, küçük gruplar halinde çalışabilir veya her aday dersin öğretmeni ile ekip öğretimi yapabilir. Okul Deneyimi dersi başlamadan önce, bu derste yapılacak etkinlikler, öğretmen adayına rehberlik yapacak olan uygulama öğretmeni ile görüşülmeli ve etkinlik programı üzerinde onunla görüş birliği sağlanmış olmalıdır.

Uygulama Öğretmenleri

Uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları, fakülte öğretim elemanları tarafından kendilerine ve aday öğretmenlere yardım edecek olan okuldaki diğer öğretmenlere açıklanmalıdır. Öğretim adayları okul deneyimine başlamadan önce bir program yapılmalıdır. Aday öğretmenler, gözlem yaparken ve sınıf öğretmeniyle çalışırken mesleğe yakışır şekilde davranmalıdır. Gözlem yapacağı öğretmenden izin almalı, yapılacak işi öğretmene göstermeli ve sonunda tuttuğu notları okuması için öğretmene sunmalıdır. Yapılacak görüşmelerde, sınıf öğretmeni aday öğretmene nasıl gözlem yapılacağı, nelerin not edileceği ve kendi düşündükleri ile ilgili olarak değerli dönütler verebilir.

Uygulama öğretmeni, okul deneyimi kazanması ve becerilerini geliştirmesi için, aday öğretmene dersin bazı bölümlerini öğretme olanağı sağlayarak yardımcı olabilir. Örneğin bunlar bir soru sorma tekniği, bir demonstrasyon ya da kısa bir açıklama olabilir. Öğretim adaylarına ev ödevlerini düzeltmek, bir test hazırlamada yardımcı olmak, devam edemeyen öğrencilere geçmiş dersleri öğretmek, grup çalışmalarında yardımcı olmak gibi görevler de verilebilir. Uygulama öğretmeni, aday öğretmene önerilerde bulunabilir ve ona rehberlik yapabilir.

Uygulama öğretmenleri, aday öğretmenlerin ders planlamasına katılmalarını da isteyebilir ve bu yolla onlar da bu süreci anlamaya başlarlar. Yeterli zaman varsa, ders bittiğinde ders değerlendirmelerini aday öğretmenlerle tartışabilirler. Ayrıca öğretim/öğrenme sürecinde önemli olanın **öğrenme** olduğunu onlara hatırlatabilir ve öğrencinin öğrenmesinden ne anladıklarını tartışabilirler.

Öğretmen Adayları

Öğretmenlik Uygulamasına başlayıp öğretmenlik görevini tam olarak üstlenmeden önce okullarda bazı çalışmalar yapacaksınız. Bu ilk dönemde okullarda yapacağınız çalışmalara **Okul Deneyimi** adı verilmiştir. Okul Deneyimi, hergün okulda yapılacak bir etkinlikten oluşmaktadır.

Okulda bulunduğunuz zamanlarda, planlı gözlemler yapacak ve sizi öğretmenliğe hazırlayacak görevlerden oluşan çeşitli etkinliklerde bulunacaksınız. Bu etkinliklerden bazıları ile ilgili olarak sizin ve sizi gözleyen gözlemcilerin doldurması gereken formlar vardır. Okul Deneyimi kapsamındaki etkinlikleri oluşturan görevleri birer birer yerine getirirken bunların her birinde dikkatinizi öğretmenliğin bir yönüne yönelteceksiniz. Görevi yaparken, öğretmenliğin o yönü üzerinde düşüneceksiniz. Daha sonra öğrendiklerinizi, öğretmenlik becerileri geliştirme ile ilgili kendi birikimlerinize birleştireceksiniz. Uygulama öğretmenlerini gözleyerek ve onların sizin yaptıklarınızla ilgili görüşlerini alarak, olabildiğince çok şey öğrenmeye çalışacaksınız. Bu etkinlikleri başarı ile tamamladığınız zaman, öğretmen olma yolunda bir hayli ilerlemiş olacaksınız.

Bir öğretmeni gözleyeceğiniz zaman, çalışmanızla ilgili hazırlık ve düzenlemeleri kurallara uygun bir biçimde, meslektan bir kişi gibi yapmalısınız. Okul Deneyimi kapsamındaki çalışmalara başlamadan önce, bu derste yerine getireceğiniz bütün görevleri incelemeli; bunların, öğretmenlik becerilerinizi geliştirmeye yönelik nasıl bir sıralı çalışmalar düzeni oluşturduğunu görmeye çalışmalısınız. Her görev için yeterince önceden hazırlıklarınızı yapmalı; gözlemek istediğiniz öğretmenlerle görüşmelisiniz. Sonra onlara ne yapmak istediğinizi anlatmalı; onların derslerinizle ilgili olarak tuttuğunuz notları okumaları için mutlaka kendilerine sunmalısınız. Kısa bir süre veya bir ders saati için bir sınıfa öğretmenlik yaparsanız, bu durumda da hazırlıklarınızı yeterince önceden yapmalısınız. Öğretmenin, sizin ne yapacağınız konusunda bilgi sahibi olmasını ve yapacağınız çalışma konusunda, sizinle aşağı yukarı aynı düşüncüyü paylaşmasını sağlamak zorundasınız. Böyle bir durumda, derste ne yapacağınızı gösteren planınızı ve gerçekleştirmeyi düşündüğünüz çalışmayı öğretmene gösteriniz; onun size yapabileceği rehberlik ve önerilerden yararlanmaya çalışınız. Okulda geçen günleriniz arasında bir zamanda, öğretmenle görüşme olanağı bulmanızın, uygulamada size önemli kolaylıklar sağlayacağını unutmayınız.

Okul Deneyimi süresince, her haftanın bir gününü okulda geçireceksiniz. Mümkün olduğunca aynı sınıfla birlikte çalışmalısınız. Böylece, sınıftaki öğrencileri tanımaya başlayacaksınız. Onlarla birlikte çalıştıkça, kendinize olan güveniniz artacak. Gittikçe sınıfta olup bitenlerin bütün yönleriyle ilgilenmeye, üzerinize üstesinden gelebileceğiniz kadar çok iş almaya başlayacaksınız.

Okul Deneyimi dersinin kapsamını oluşturan etkinlik ve görevlerin belli ve tek bir sırası yoktur. Bunlar, değişik sıralarla ele alınabilir. Etkinlik ve görevlerin sırası konusunda kendi düşüncelerinizden yararlanabilirsiniz. Onları, sınıflarınızdaki programa uygun düşecek bir sıra ile ele alabilirsiniz.

Okullardaki uygulama çalışmalarında, başka bir öğretmen adayı ile birlikte çalışmakta olabilirsiniz. Böyle bir durum söz konusu ise, birbirinize yardımcı ve destek olmaya, birbirinizden gözlemci ve değerlendirici olarak yararlanmaya ve çabalarınızı birleştirerek ekip öğretimi yapmaya çalışmalısınız.

Okullardaki uygulama çalışmalarınızla ilgili tutmanız gereken dosyaya ilişkin bilgi 7 nci bölümde verilmiştir. Bu dosyada okul deneyimi çalışmalarınız ile ilgili belgeleri de buldurmalsınız. Size sorulan sorularla ilgili cevaplarınızı, sizden istenen raporları, değerlendirmeleri ve doldurduğunuz formları, sıralı ve düzenli bir şekilde bu dosyada toplamalsınız. Dosyanızdaki bu bilgileri, bu derste neler yaptığınızı size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanına ve uygulama öğretmenine, açıkça gösterecek bir şekilde düzenlemiş ve bunları, derste yaptığınız etkinlik ve görevlerle uygun bir şekilde ilişkilendirmiş olmanız gerekir. Dosyanızdaki çalışmalarını, aynı konularla ilgili olarak, fakültedeki derslerde yaptığınız çalışmalarla karşılaştırmanız; okullardaki uygulama çalışmalarınız ile fakültede kazandığınız kuramsal öğrenmeler arasında ilişkiler kurmanız da gereklidir.

OKUL DENEYİMİ I

ETKİNLİK 1.1

DÖNEM PLANI

Özet Okul Deneyimi dersinin bu dönem ile ilgili planınızı, okulda size yardımcı olacak uygulama öğretmeni ile birlikte yapınız.

- 1 Bu dönemin uygulama okulunda geçen ilk günü sonunda, geriye kalan haftalarla ilgili çalışma planınızın ana hatları üzerinde ilgililerle görüş birliği sağlamış olmalısınız. Bu konuda, okul deneyimi çalışmalarından sorumlu fakülte öğretim elemanına vermek üzere bir plan taslağı hazırlamış olmanız gerekir.
- 2 Uygulama okulundaki çalışmalarınızı yakından izleyecek ve size rehberlik yapacak olan uygulama öğretmeniyle bir görüşme yapmak üzere randevu almayı unutmayınız. Bu görüşmede, fakülte öğretim elemanının sizden ikinci dönem içinde yapmanızı istediğı çalışmaları öğretmene anlatınız. Ondan, bu çalışmaların uygun bir şekilde organize edilmesi konusunda size yardımcı olmasını rica ediniz.
- 3 Öğretmeninize dersin tüm hazırlıklarına katılmak ve bu hazırlıkları yapmak istediğınızı açıklayınız. Öğretmeninizin plan hazırlıklarına katılınız ve görüş birliğine varınız. Uygulama okulunda geçen günleriniz arasındaki zamanlarda, size yardımcı olan uygulama öğretmeniyle gerekli hallerde nasıl ilişki kurabileceğınızı öğrenmeniz sizin için çok yararlı olacaktır.
- 4 Uygulama okulunda bu dönem geçireceğiniz **her gün içinde**,
 - diğer bir sınıfta bu kitaptaki etkinliklerden birini yapmaya çalışmakta ve
 - başka bazı dersleri gözlemekte
 - uygulama öğretmeni ile görüş birliğine varmakta olacağınızı unutmayınız.

ETKİNLİK 1.2

ÖĞRETMENİN OKULDAKİ BİR GÜNÜ

Özet Bir gününüzü, alanınızda çalışan bir öğretmen veya sınıf öğretmenin okuldaki bir günlük zamanını nelere ve nasıl harcadığını öğrenmeye ayırınız. Bu bir gün içinde, öğretmenin mesleği ile ilgili olarak yaptığı bütün işleri, bunlara harcadığı zamanı not etmeye çalışınız.

1 a Okuldaki bir günü boyunca öğretmenin sınıf içinde ve dışında yaptığı bütün işlerin bir listesini yapınız. Listeye yazdığınız işlerden her biri için harcanan zamanı da tahmin etmeye çalışınız. Bu size, okuldaki bir günde öğretmenin yaptığı işlerin çeşitleri ve bunların günlük işler arasındaki ağırlığı hakkında bilgi sağlayacaktır. Topladığınız bu bilgiler size, öğretmenliğe ve diğer görevlere harcanan zaman konusunda da bir fikir verecektir.

b Elde ettiğiniz sonuçları dosyanıza not ediniz. Günün sonunda bu notları, izlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

c İzlediğiniz öğretmene, bu günün onun okulda geçirdiği günleri temsil eden iyi bir örnek olup olmadığını sorunuz. Öğretmene ayrıca, okuldaki görevi ile ilgili olarak akşamları veya hafta sonlarında yaptığı başka işler bulunup bulunmadığını da sorunuz ve böyle işler varsa onları da not alınız.

Öğretmenlerin yaptıkları işlerden bazı örnekler: öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaya çalışma, öğrencilerle bireysel olarak veya küçük gruplar halinde görüşme, velilerle görüşme, öğretmen toplantıları, eğitsel kol çalışmaları, araç gereç bulma ve bunları kontrol etme, özel araç gereç hazırlama, derse hazırlanma, okul yönetiminin verdiği görevleri yapma, öğrenci çalışmalarını değerlendirme.

2 Öğretmenin okulda geçen bir günlük çalışmaları hakkındaki düşüncelerinizi kısa kısa not ediniz. Bunlar, sizin görmeyi umduğunuz çalışmalara ne kadar benziyor?

3 Dönem içinde uygulama çalışmanızda şu konuları araştırınız ve not ediniz.

- Haftada bir nöbet
- Sınıf öğretmenliği ve rehberlik çalışmaları
- Eğitsel kol çalışmaları
- Sağlık ve güvenlik önlemleri

4 Çözümünü bulamadığınız bir problem ile karşılaşmışsanız onu arkadaşlarınızla ve danışmanlarınızla tartışınız. Sonuçta ulaştığınız neticeleri kısaca not ediniz.

ETKİNLİK 1.3

ÖĞRENCİNİN OKULDAKI BİR GÜNÜ

Özet Bir öğrenci seçin ve gözlemleyin.

Sınıfın rehber öğretmenine ve ders öğretmenlerine danışarak, okuldaki bir günlük çalışmalarını incelemek amacıyla bir öğrenci seçiniz. Çalışmalarına hiçbir müdahalede bulunmadan, bu öğrenciyi sınıfta bir gün boyunca gözleyiniz. Gözlemleriniz sırasında dikkatinizi aşağıdaki konular üzerinde toplayınız.

1 Aynı gün içinde öğrencinin devam ettiği dersler nelerdir?

2 Her bir derste gerçekleştirilen başlıca etkinlikler nelerdir? Özellikle öğrencinin katıldığı etkinliklerin neler olduğunu, bunların sayısını ve çeşitlerini not almalısınız. Olanaklar ölçüsünde, öğrencinin bu etkinliklerden her birine harcadığı zamanı tahmin etmeye çalışmalısınız. Örneğin, öğrenci okuldaki bir günü içinde ne kadar zamanını oturup öğretmeni dinlemeye, öğretmenin ne yapmakta olduğuna bakmaya, öğretmenle etkileşimde bulunmaya, kendi başına veya diğer öğrencilerle çalışmaya, bunlardan daha başka bir iş yapmaya harcamaktadır?

Öğretme-öğrenme etkinliği örneklerinden bazıları şunlardır: öğretmenin ders anlatması, soru-cevap, uygulama çalışması, gösteri (demonstrasyon), öğretme-öğrenme araç gereçlerinin kullanılması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışması.

3 Günlük çalışmanızın sonunda, izlediğiniz öğrencinin okuldaki o günü ile ilgili izlenimlerini de öğrenmeye çalışınız.

4 Öğrencinin okuldaki bir günü ile ilgili izlenimlerinizi kısaca not ediniz. Bu notlarınızı, başka öğrencileri gözlemiş olan sınıf arkadaşlarınızın notları ile karşılaştırınız.

5 Dersinizi planlarken bu çalışmadan sağladığınız bilgilerden nasıl yararlanabilirsiniz? Öğrencilerin gereksinimlerini dikkate almaya çalışırken neleri unutmamanız gerekir? Bu ve benzeri konularda hatırlayabildiğiniz noktaları not alınız.

ETKİNLİK 1.4

BİR ÖĞRENCİNİN İNCELENMESİ

Özet Bir öğrencinin incelenmesi

Bu etkinliğin temel amacı, öğrencileri **okulda** gerçekleştirecek öğrenmelere ilişkin yönleriyle tanıma konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olmaktır. Çünkü, onlardan, öğretmen olduklarında derslerini bu bilgiler ışığında planlayarak yürütmeleri istenecektir.

1 Öğretmene danışarak, incelemek üzere bir öğrenci seçiniz. Çalışmalarına hiçbir müdahalede bulunmadan, bu öğrenciyi okuldaki bir günü boyunca dersleri sırasında gözleyiniz. Aynı sınıfta daha sonra da çalışma yapar veya bu öğrenciyle başka okul çalışmalarında da karşılaşırsanız, gözlemlerinize bu çalışmalar sırasında da devam edebilirsiniz.

Gözlemlerinizi sırasında dikkatinizi, öğrencinin aşağıda verilen durumlarda gösterdiği davranışlar üzerinde toplayınız. Öğrencinin, bu durumlarda ne yapmakta olduğuna bakınız.

- Sözlü etkinlikler: Dinleme (konuşma, müzik, diğer sesler), konuşma, soru ve cevap
- Uygulama çalışmaları: Öğretmenin yaptığı gösteriler (demonstrasyonlar) ve öğrenci etkinlikleri
- Yazılı materyallerle çalışmalar: Okuma, yazma
- Görsel materyallerle çalışmalar: Öğretme-öğrenme araç ve gereçleri, sanat eserleri
- Sosyal etkileşim: Öğrenciler toplu haldeyken, gruplar halindeyken, bireysel olarak çalışırken
- Oyun

2 Öğrencinin okuldaki bir gününe ilişkin çalışmasını ve etkinliklerini not ediniz.

3 Sizin almış olduğunuz eğitim programındaki çocuk gelişimi çalışması ile öğrencilerle ilgili bu bilgiler nasıl bağlantılıdır?

Not: Bu etkinlik, Okul Deneyimi dersi boyunca birkaç kez tekrarlanmalıdır. Etkinliğin her tekrarında, öncekilerden farklı yaşta, farklı cinsiyette ve farklı yetenek düzeyinde bir öğrenci seçilmelidir.

ETKİNLİK 1.5

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Özet Kendi alanınızdan çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerini belirleme.

- 1 Olanak varsa aynı gün içinde, kendi alanınızdan birkaç öğretmenin dersini gözlemeye ve bu yolla, çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerini görmeye çalışınız.
- 2 Gözlediğiniz öğretme-öğrenme etkinliklerinin bir listesini yapınız. Bu amaçla, aşağıda verilen örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Derste bu etkinliklere ayrılan süreleri de gösteriniz. Etkinlikler sırasında öğretmen ve öğrencilerin neler yapmakta olduklarını belirtiniz. Sizin öğretme-öğrenme etkinliklerinizin analizi Etkinlik 1.2'den daha detaylı olmalıdır.

Öğretme-öğrenme etkinlikleri ile ilgili bazı örnekler

Öğretmenin açıklama yapması, öğretmenin soru sorması, ders kitaplarının kullanılması, öğretmenin bir görsel-işitsel araç kullanması (hangi araç olduğu belirtilecek), öğretmenin bir gösteri (demonstrasyon) yapması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışmaları, öğrencilerin yazılı bir metni okumaları, çalışma yaprakları üzerinde çalışılması, yazı yazılması, çizim yapılması. Ayrıca, öğrencilerin hiçbir öğretme-öğrenme etkinliğine katılmadan sınıfta geçirdikleri zaman ile sınıfta kontrolün sağlanması için harcanan zamanı da not ediniz.

Öğretme-öğrenme etkinliklerine ilişkin bir gözlem kaydı örneği

Sınıf	Öğrenci sayısı	Konu
Saat	Öğretmen etkinliği	Öğrenci etkinliği
9.30	Sınıfa soru sorar	Soruları yanıtlar
9.35	Türkiye'deki endüstri kuruluşlarını anlatır	Dinler
9.55	Haritaları verir, sınıfta dolaşır ve gruplarla konuşur	Gruba verilen haritayı kullanarak sorulara yanıt bulmaya çalışır

3 Her dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmen ile gözden geçirin ve bu görüşme ile ilgili düşüncelerinizi not ediniz.

4 Derste her bir etkinlik türü için ne kadar zaman harcanmakta olduğunu, yüzdeler şeklinde ifade ediniz.

5 Bulgularınızı değerlendiriniz ve değerlendirme sonuçlarını not ediniz.

6 Elde ettiğiniz sonuçları, aynı etkinliği tamamlamış olan diğer arkadaşlarınızla tartışınız. Aşağıdaki noktalarla ilgili ortak görüşlerinizi not ediniz.

- Öğrencilerin gözlenen etkinliklerle ilgili tepkileri
- Öğrencilerin ilgilerinin ve katılımlarının sürdürülebilmesi için etkinliklerin uzunluklarının ne kadar olması gerektiği
- Etkinliklerin genellikle belli bir sıra ile yapılıp yapılmadığı
- Farklı öğretmenlerin değişik yaklaşımlardan, değişik yöntemlerden yararlanıp yararlanmadıkları, zamanı farklı biçimlerde kullanıp kullanmadıkları
- Öğretmenlerin, öğretmekte oldukları sınıf ne olursa olsun kendilerine özgü birer öğretim stillerinin olup olmadığı

7 Gözlemlerinizi, bunlar üzerindeki çalışmalarınız ve arkadaşlarınızla yaptığınız tartışmalardan, öğretim yöntemlerinin etkililiğine ilişkin olarak çıkardığınız sonuçları yazınız.

8 Daha sonra öğretmenliğini yapacağınız bir konu ile ilgili bir ders planı hazırlayınız. Bu planda, kendi alanınızla ilgili olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaya çalışınız. Bu yöntemlerle yapacağınız çalışmaları, hem konunun kendi yapısına uygun bir şekilde öğrenilmesini hem de ders süresince çeşitli etkinliklerden yararlanılmasını sağlayacak bir sıra ve düzene sokunuz.

9 Çıkardığınız sonuçları ve hazırladığınız ders planını, uygulama çalışmalarınızdan sorumlu fakülte öğretim elemanı ve birlikte çalıştığınız uygulama öğretmeni ile tartışınız.

Sıra	Konu	Öğrenci sayısı	Öğretim etkinliği
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

ETKİNLİK 1.6

YAN BRANŞINIZDA ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Özet Yan branşınızda veya değişik başka bir branşta mümkün olduğunca öğretme-öğrenme etkinliklerini belirleme

- 1 Olanak varsa aynı gün içinde, yan branşınız veya seçtiğiniz başka bir branştan birkaç öğretmenin dersini gözlemeye ve bu yolla, çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerini görmeye çalışınız.
- 2 Gözlediğiniz yan branşınızla ilgili öğretme-öğrenme etkinliklerinin bir listesini yapınız. Bu amaçla, aşağıda verilen örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Derste bu etkinliklere ayrılan süreleri de gösteriniz. Etkinlikler sırasında öğretmen ve öğrencilerin neler yapmakta olduklarını belirtiniz. Sizin öğretme-öğrenme etkinliklerinizin analizi Etkinlik 1.2'den daha detaylı olmalıdır.

Öğretme-öğrenme etkinlikleri ile ilgili bazı örnekler

Öğretmenin açıklama yapması, öğretmenin soru sorması, ders kitaplarının kullanılması, öğretmenin bir görsel-işitsel araç kullanması (hangi araç olduğu belirtilecek), öğretmenin bir gösteri (demonstrasyon) yapması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışmaları, öğrencilerin yazılı bir metni okumaları, çalışma yaprakları üzerinde çalışılması, yazı yazılması, çizim yapılması. Ayrıca, öğrencilerin hiçbir öğretme-öğrenme etkinliğine katılmadan sınıfta geçirdikleri zaman ile sınıfta kontrolün sağlanması için harcanan zamanı da not ediniz.

Öğretme-öğrenme etkinliklerine ilişkin bir gözlem kaydı örneği

Sınıf	Öğrenci sayısı	Konu
Saat	Öğretmen etkinliği	Öğrenci etkinliği
9.30	Sınıfa soru sorar	Soruları yanıtlar
9.35	Türkiye'deki endüstri kuruluşlarını anlatır	Dinler
9.55	Haritaları verir,	Gruba verilen haritayı
↓	sınıfta dolaşır ve	kullanarak sorulara
	gruplarla konuşur	yanıt bulmaya çalışır

- 3 Her dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmen ile gözden geçirin ve bu görüşme ile ilgili düşüncelerinizi not ediniz.

4 Derste her bir etkinlik türü için ne kadar zaman harcanmakta olduğunu, yüzdeler şeklinde ifade ediniz.

5 Bulgularınızı değerlendiriniz ve değerlendirme sonuçlarını not ediniz.

6 Elde ettiğiniz sonuçları, aynı etkinliği tamamlamış olan diğer arkadaşlarınızla tartışınız. Aşağıdaki noktalarla ilgili ortak görüşlerinizi not ediniz.

- Öğrencilerin gözlenen etkinliklerle ilgili tepkileri
- Öğrencilerin ilgilerinin ve katılımlarının sürdürülebilmesi için etkinliklerin uzunluklarının ne kadar olması gerektiği
- Etkinliklerin genellikle belli bir sıra ile yapılıp yapılmadığı
- Farklı öğretmenlerin değişik yaklaşımlardan, değişik yöntemlerden yararlanıp yararlanmadıkları, zamanı farklı biçimlerde kullanıp kullanmadıkları
- Öğretmenlerin, öğretmekte oldukları sınıf ne olursa olsun kendilerine özgü birer öğretim stillerinin olup olmadığı

7 Gözlemlerinizi, bunlar üzerindeki çalışmalarınız ve arkadaşlarınızla yaptığınız tartışmalardan, öğretim yöntemlerinin etkililiğine ilişkin olarak çıkardığınız sonuçları yazınız.

8 Daha sonra öğretmenliğini yapacağınız yan branşınızda bir konu ile ilgili bir ders planı hazırlayınız. Bu planda, kendi alanınızla ilgili olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaya çalışınız. Bu yöntemlerle yapacağınız çalışmalarını, hem konunun kendi yapısına uygun bir şekilde öğrenilmesini hem de ders süresince çeşitli etkinliklerden yararlanılmasını sağlayacak bir sıra ve düzene sokunuz.

9 Çıkardığınız sonuçları ve hazırladığınız ders planını, uygulama çalışmalarınızdan sorumlu fakülte öğretim elemanı ve birlikte çalıştığınız uygulama öğretmeni ile tartışınız.

Sıra	Öğrenci sayısı	Konu
1	10	Öğrenci etkinliği
2	10	Öğrenci etkinliği
3	10	Öğrenci etkinliği
4	10	Öğrenci etkinliği
5	10	Öğrenci etkinliği
6	10	Öğrenci etkinliği
7	10	Öğrenci etkinliği
8	10	Öğrenci etkinliği
9	10	Öğrenci etkinliği
10	10	Öğrenci etkinliği

ETKİNLİK 1.7

DERSLERİN GÖZLENMESİ

Özet Gözlem formunun nasıl kullanılacağını öğreniniz. Bu amaçla aşağıdaki gözlem formu örneği üzerinde çalışabilirsiniz. Aşağıdaki noktaları göz önünde tutarak kendi alanınızda üç değişik dersi gözlemeye çalışınız. Bu derslerden her biri ile ilgili gözlemlerinizi seçtiğiniz gözlem formuna kaydediniz.

- 1 Okullardaki uygulama çalışmalarında size rehberlik eden fakülte öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin sizin öğretmenlik becerilerinizi gözlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabilirsiniz.
- 2 Gözlem yapacağınız her dersten önce, sınıfın özellikleri, dersin amaçları ve ana hatları ile ilgili bilgi edinmek için öğretmenle bir görüşme yapınız. Öğretmen, sınıfın kendine has özellikleri varsa, derste bazı özel öğretim tekniklerinden yararlanılacaksa bunları size anlatmasını isteyiniz.
- 3 Kendi alanınızla ilgili derslerden her birini başından sonuna kadar izleyiniz. Bunların her birinde ayrı bir öğretmeni gözleme olanağı bulabilerseniz sizin için daha iyi olacağını unutmayınız. Her derste gözlemlerinizi ayrı bir forma kaydediniz.
- 4 Gözlem yaptığınız her dersten sonra, gözlemlerinizi gözlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz. Gözlemlerinizi ilgili soruları olursa cevaplayınız. Öğretmen, dersi ile ilgili kendi değerlendirmesini öğrenmeye çalışınız.
- 5 Forma kaydettiğiniz gözlemlerinizi değerlendiriniz. Gözlem kayıtlarınızı değerlendirmede kullanırken karşılaştığınız güçlükler olursa bunları bir yere not ediniz. Gözlem formunun kullanılmasını, okullardaki uygulama çalışmalarınızda size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanı ile tartışınız.

Ders gözlem formu (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

Öğretmen adayı

Sınıf Tarih

Ders

Öğretmen (ler)

Öğrenci sayısı

Dersi planlama: Öğretmen, dersini planlamak veya ona hazırlanmak için dersten önce neler yapmıştır?

Başlangıç: Derse nasıl başlamıştır?

Dersin amaçları: Size göre öğretmen bu derste, öğrencilerin neleri öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır?

Öğretme-öğrenme yaklaşımı: Öğretmen dersini nasıl organize etmekte ve dersi nasıl geliştirmektedir?

Öğretim yöntemleri: Derste öğrencilerin katıldıkları birbirinden farklı etkinlik tipleri nelerdir? Öğretmen, dersin her aşamasını nasıl bir düzenleme ile gerçekleştirmektedir?

İletişim: Öğretmenin sınıftaki ses tonuna dikkat ediniz; öğretmen yönerge veya açıklamaları sunarken ve soru sorarken ses tonundan nasıl yararlanmaktadır? Öğretmen, sınıftan kendisine ulaşan dönütleri nasıl kullanmaktadır?

Etkinlikler arasındaki geçişler: Öğretmen, derste bir etkinlikten diğerine geçişi nasıl sağlamaktadır?

Öğrencilerin yönetimi: Öğretmen, öğrencilerin davranışlarını nasıl yönetmektedir? Sınıfı nasıl güdülemektedir? Bireysel çalışmalar veya grup çalışmalarından nasıl yararlanmaktadır? Övgü ve yaptırımları nasıl kullanmaktadır? Öğretmen, potansiyel rahatsızlık kaynaklarıyla ilgili olarak ne yapmaktadır? Ses tonunu değiştirme, öğrenciye bakma, onun etrafında dolaşma, jest ve mimiklerle iletişimde bulunma gibi araçlardan nasıl yararlanmaktadır? Varsa disiplin problemleri, yaramaz ve ilgisiz öğrencilerin kesinti ve engellemelerine karşı nasıl önlem almaktadır?

Dersi bitirme: Öğretmen dersi nasıl bitirmektedir? Dersi toparlama, derste öğrenilenleri özetleme yapıyor mu? Derste olup bitenleri gözden geçiriyor, ileriye yönelik olarak birşeylerden söz ediyor mu? Dersi bitirmesi ve sınıfı boşaltması ne kadar zaman alıyor?

Öğrenci çalışmalarını değerlendirme: Öğretmen, öğrencilerin çalışmalarını ve dersteki ilerlemelerini değerlendirmek için ne yapıyor?

Genel öneriler

ETKİNLİK 1.8

YAN BRANŞINIZDA DERSLERİN GÖZLENMESİ

Özet Gözlem formunun nasıl kullanılacağını öğreniniz. Bu amaçla aşağıdaki gözlem formu örneği üzerinde çalışabilirsiniz. Aşağıdaki noktaları göz önünde tutarak yan branşınızda veya seçtiğiniz başka bir branştan üç değişik dersi gözlemeye çalışınız. Bu derslerden her biri ile ilgili gözlemlerinizi seçtiğiniz gözlem formuna kaydediniz.

- 1 Okullardaki uygulama çalışmalarında size rehberlik eden fakülte öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin sizin öğretmenlik becerilerinizi gözlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabilirsiniz. Son olarak sözü edilen gözlem formunun örnekleri bu kitabın ekler kısmında verilmiştir.
- 2 Gözlem yapacağınız her dersten önce, sınıfın özellikleri, dersin amaçları ve ana hatları ile ilgili bilgi edinmek için öğretmenle bir görüşme yapınız. Öğretmen, sınıfın kendine has özellikleri varsa, derste bazı özel öğretim tekniklerinden yararlanılacaksa bunları size anlatmasını isteyiniz.
- 3 Yan branşınızda veya seçtiğiniz başka bir branştaki ilgili derslerden her birini başından sonuna kadar izleyiniz. Bunların her birinde ayrı bir öğretmeni gözleme olanağı bulabilirseniz sizin için daha iyi olacağını unutmayınız. Her derste gözlemlerinizi ayrı bir forma kaydediniz.
- 4 Gözlem yaptığınız her dersten sonra, gözlemlerinizi gözlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz. Gözlemlerinizi ilgili soruları olursa cevaplayınız. Öğretmen, dersi ile ilgili kendi değerlendirmesini öğrenmeye çalışınız.
- 5 Forma kaydettiğiniz gözlemlerinizi değerlendiriniz. Bu form, ilgili alanlarınıza uyacak mı, uymayacak mı? Uymayacaksa nasıl değiştirirsiniz.

Ders gözlem formu (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

Öğretmen adayı

Sınıf **Tarih**

Ders

Öğretmen (ler)

Öğrenci sayısı

Dersi planlama: Öğretmen, dersini planlamak veya ona hazırlanmak için dersten önce neler yapmıştır?

Başlangıç: Derse nasıl başlamıştır?

Dersin amaçları: Size göre öğretmen bu derste, öğrencilerin neleri öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır?

Öğretme-öğrenme yaklaşımı: Öğretmen dersini nasıl organize etmekte ve dersi nasıl geliştirmektedir?

Öğretim yöntemleri: Derste öğrencilerin katıldıkları birbirinden farklı etkinlik tipleri nelerdir? Öğretmen, dersin her aşamasını nasıl bir düzenleme ile gerçekleştirmektedir?

İletişim: Öğretmenin sınıftaki ses tonuna dikkat ediniz; öğretmen yönerge veya açıklamaları sunarken ve soru sorarken ses tonundan nasıl yararlanmaktadır? Öğretmen, sınıftan kendisine ulaşan dönütleri nasıl kullanmaktadır?

Etkinlikler arasındaki geçişler: Öğretmen, derste bir etkinlikten diğerine geçişi nasıl sağlamaktadır?

Öğrencilerin yönetimi: Öğretmen, öğrencilerin davranışlarını nasıl yönetmektedir? Sınıfı nasıl güdülemektedir? Bireysel çalışmalar veya grup çalışmalarından nasıl yararlanmaktadır? Övgü ve yaptırımları nasıl kullanmaktadır? Öğretmen, potansiyel rahatsızlık kaynaklarıyla ilgili olarak ne yapmaktadır? Ses tonunu değiştirme, öğrenciye bakma, onun etrafında dolaşma, jest ve mimiklerle iletişimde bulunma gibi araçlardan nasıl yararlanmaktadır? Varsa disiplin problemleri, yaramaz ve ilgisiz öğrencilerin kesinti ve engellemelerine karşı nasıl önlem almaktadır?

Dersi bitirme: Öğretmen dersi nasıl bitirmektedir? Dersi toparlama, derste öğrenilenleri özetleme yapıyor mu? Derste olup bitenleri gözden geçiriyor, ileriye yönelik olarak birşeylerden söz ediyor mu? Dersi bitirmesi ve sınıfı boşaltması ne kadar zaman alıyor?

Öğrenci çalışmalarını değerlendirme: Öğretmen, öğrencilerin çalışmalarını ve dersteki ilerlemelerini değerlendirmek için ne yapıyor?

Genel öneriler

ETKİNLİK 1.9

DERSİN YÖNETİMİ VE SINIFIN KONTROLÜ

Özet Sınıf yönetimi hakkında düşünmeye başlama

Sınıfta olup bitenlerin kontrol altında tutulmasını ve öğrenciler için etkili bir öğretme-öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayan becerileri öğrenmeye çalışınız. Sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin etkili ve verimli bir biçimde işletilmesini sağlayan bu becerilerin öğretmenlik rolünün özünü oluşturduğunu unutmayınız.

Bir dersin tümünü izleyerek, sınıf yönetimine ve sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin işletilmesine ilişkin önlemleri ve bunların nasıl gerçekleştirildiğini gözleyiniz. Bu gözlemde, aşağıdaki örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Gözlem yapacağınız dersten önce öğretmenle bir görüşme yapmayı unutmayınız. Bu görüşme sırasında öğretmene, kullanacağınız gözlem formunu gösterebilir ve gözlem sırasında neleri görmeye çalışacağınızı anlatabilirsiniz.

Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü ile ilgili gözlemde dikkat edilecek noktalar

Dersin başlangıcında: Öğrencilerin sınıfa girişlerinde kontrol nasıl sağlanıyor? Derse başlamadan önce sınıftaki öğrencilerin yerlerine yerleşmeleri ve dikkatlerini konu üzerine toplamaları için neler yapılıyor? Derse açık ve net bir şekilde başlanması nasıl sağlanıyor? Başka şeylerle ilgilenen ve sınıfa geç giren öğrencilere zaman kaybetmeden müdahale etme amacıyla neler yapılıyor?

Gözlem formunun bu kısmında, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden biri olan "öğrenciye, neleri öğreneceğini ve bunun için ne yapması gerektiğini anlatan işaret ve açıklamaların sunulması" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız, B.S.Bloom, *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1995, sayfa: 129-164) D.Ali Özçelik, *Eğitim Programları ve Öğretim*, ÖSYM Eğitim Yayınları 8, Ankara 1989, sayfa:165-172)

Ders sırasında: Öğrencilere nasıl hitap ediliyor? (Adları kullanılarak mı?) Yönergelerin açık ve anlaşılır olması nasıl sağlanıyor? Öğrencilerle konuşurken nasıl davranılıyor? (Yüzlerine bakılıyor mu?) Sınıfın tümü nasıl görüş alanı içinde tutuluyor; sınıfın her köşesinde olup bitenden nasıl haberdar olunuyor?

Stratejiler: Yüzünü sınıfa dönük tutma, hareketli olma ve sınıf içinde dolaşma ve benzeri önlemler nasıl kullanılıyor? Etkinlikler arasındaki geçişler nasıl sağlanıyor? Sınıftaki bütün öğrencilerin derse katılımını sağlamak için sorulardan nasıl yararlanılıyor? Övgü ve cesaretlendirmeler nasıl kullanılıyor?

Gözlem formunun son iki kısmının uygun yerlerinde, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden, "öğrencinin öğretme-öğrenme sürecine aktif katılımının kolaylaştırılması ve özendirilmesi", "öğrencinin süreçteki öğrenmelerinin pekiştirilmesi", "öğrencilerin öğrenme eksiklerinin belirlenerek zamanında giderilmesi" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız B.S. Bloom'un yukarıda verilen eseri s: 129-164: D.Ali Özçelik'in yukarıda verilen eseri s:173-201).

Ders sonunda: Öğrencilerin toparlanması ve sınıftan çıkarılmasında sessizlik ve düzen nasıl sağlanıyor? Bir sonraki ders öğretmenine sınıf nasıl hazırlanıyor?

ETKİNLİK 1.10

SORU SORMAYI GÖZLEMLEME

Özet Öğretmenin on dakika veya daha uzun bir süreyle soru-cevap tekniğinden yararlanacağı bir ders seçiniz. Aşağıdaki önerilerden yararlanarak öğretmenin soru sormadaki becerisini gözlemek ve gerekli notları almak için hazırlıklarınızı yapınız.

1 Dersten önce, sınıftaki öğrencilerin oturma düzenini gösteren bir plan hazırlayınız. Ders başlarken, öğrencilerin aynı düzende oturup oturmadıklarını kontrol etmeyi unutmayınız. Öğretmenin öğrencilere sorduğu soruları bir listeye yazınız. Bu liste ve plandan yararlanarak, sorulan her sorunun kaçınıcı soru olduğunu, hangi öğrenciye yöneltilen sorudan sonra sorulduğunu ve sorulma amacını belirleyiniz.

2 Öğretmenin sorularını hangi öğrencilerin cevapladığını oturma planı üzerinde işaretleyiniz. Derste, sınıftaki öğrencilerin tümüne soru sorulmuş olup olmadığını, sınıftaki erkeklere ve kızlara yaklaşık olarak aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını, sınıfın değişik yerlerinde oturmakta olan öğrencilere yaklaşık aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını inceleyiniz.

3 Aşağıdakilere ilişkin gözlemlerinizi not ediniz.

- Öğrencilere, sorunun cevabını düşünmeleri için zaman verilmesi
- Soruların öğrencilere yöneltilmesi ve öğrencilerin isimleriyle çağrılmaları
- Öğrenciler soruyu beklenen şekilde cevaplayamadığında, sorunun farklı bir ifadeyle sorulması veya cevabı bulduracak ipuçları verilmesi
- Övgü ve cesaretlendirmelerden yararlanılması
- Cevapların tümüyle reddedilmesinden kaçınılması
- Öğrencilerin dildeki gelişme düzeylerine uygun bir anlatımdan yararlanılması
- Öğrencilerin cevaplama katılımını sağlamak ve onları cesaretlendirmek için göz temasından, jest ve mimiklerden yararlanılması

4 Dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

5 Soru sorma ile ilgili notlarınızı bir yere yazınız.

6 Yukardaki noktaları göz önünde tutarak, gözlem yapmakta olduğunuz sınıftaki çalışmaların bir bölümü ile ilgili bir soru-cevapla öğretim planı hazırlayınız.

ETKİNLİK 1.11

OKULDA ARAÇ-GEREÇ VE YAZILI KAYNAKLAR

Özet Okulda, ne gibi araç gereç ve yazılı kaynaklar bulunduğunu, okulun uygulamakta olduğu kuralları, öğrencilere sağlanabilecek ödülleri ve uygulanabilecek yaptırımları öğrenmeye çalışınız.

1 Okulda bulunan **öğretme-öğrenme araç gereçlerini ve yazılı kaynakları** öğreniniz. Araç gereç ve kaynaklarla ilgili bu bilgilere, okulda çalıştığınız süre içinde ve özellikle öğretmenlik yapmaya başladığınızda elde ettiğiniz yeni bilgileri de eklemelisiniz.

2 Gözlem yaptığınız sınıflardaki kitaplıkları, öğrenci etkinliklerini gösteren panoları, sınıfların fiziksel yapılarını inceleyin. Öğrenmeyi olumlu etkileyen **sınıf ortamı** nasıl olmalıdır?

3 Okulda öğrencilerin uymaları gereken **kuralları** öğreniniz. Öğretmen adayı olarak bu kuralların uygulanması konusunda sizden nelerin beklenmekte olduğunu öğretmenlerle görüşünüz. Öğrenciler nasıl ödüllendirilmekte ve onlara gerektiğinde ne gibi cezalar uygulanmaktadır? Bu konulara ilişkin olarak elde ettiğiniz bilgileri kısa notlar halinde yazarak dosyanıza koyunuz.

Okulda ve okul içindeki çeşitli bölümlerde bulunan öğretilme-öğrenme araç gereçlerini ve yazılı kaynakları belirlemek için kullanabileceğiniz formlarla ilgili bir örnek verilmiştir.

Araç gereçler ve yazılı kaynaklar ile ilgili olarak toplanması gereken bilgiler

Kitaplar

- Sınıftaki değişik derslerde ve sizin alanınızda kullanılan ders kitaplarının adları
- Yukarıda sözü edilen ders kitapları ile ilgili sizin değerlendirmeleriniz
- Öğretmenin kullanımına verilmiş olan başvurma kitapları
- Okul kitaplığında bulunan, alanınızda sınıfın düzeyine uygun kaynak kitaplar
- Öğrenciler tarafından kullanılmakta olan başka kitaplar
- Öğretmen tarafından hazırlanmış olan çalışma yaprakları ve diğer kaynaklar

Materyal üretimi

Öğrencilerin kendi materyallerini hazırlamada yararlanabilecekleri araç gereç ve olanakları

- Neler var, bunlar nerede duruyor; bunları kimler kullanıyor, siz bunları görebilir misiniz?
- Bilgisayar ve kelime işlem (elektronik dizgi) olanakları neler?
- Fotokopi makinesi ve diğer kopya alma araçlarından neler var?

Görsel araç ve gereçler

- Tepegöz, saydamlar (asetat), saydam üzerine yazı yazmak için özel kalem
- Video göstericisi, video filmleri (kaset)

Öğrencilerin sınıfta kullanabilecekleri **bilgisayarlar ve bilgisayar yazılımları**

Diğer malzemeler

- Haritalar, fen deney araç gereçleri, modeller, şemalar, slaytlar vb. neler var?
- Bunları kim kullanıyor?
- Bunlar nerede saklanıyor?
- Siz bunları nasıl kullanabilirsiniz?

ETKİNLİK 1.12

OKUL MÜDÜRÜ VE OKUL KURALLARI

Özet Uygulama okulundaki diğer öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek Okul Müdüründen, okulun tümünü ilgilendiren sorunlar konusunda bilgi alabilirsiniz. (Okul müdürü, bu konuda size yardımcı olmak üzere başka bir kişiyi de görevlendirebilir.)

1 Uygulama okulundaki diğer öğretmen adayları ile ilişki kurarak Okul Müdüründen bir randevu alınız. Müdürdən, okuldaki öğretmen adaylarıyla bir toplantı düzenlenmesi, toplantıda okulun genel sorunları hakkında bilgi verilmesi ve soruların cevaplanması konusunda yardımlarını rica ediniz.

2 Uygulama Okulu Müdürüyle yapılacak toplantıda sorabileceğiniz sorulardan bazıları şunlar olabilir:

- Müdürün, okuldaki çalışmalarla ilgili başlıca amaçları nelerdir?
- Müdür, okuldaki öğretmenlerden neler beklemektedir?
- Müdürün, yeni öğretmenlerin okula ve görevlerine uyum sağlamalarındaki rolü nedir?
- Okul müdürüne göre, başarılı öğretmenlerin özellikleri nelerdir?
- Müdürün, öğrenci ve öğretmenlerde görmek istediği davranışlar nelerdir?
- Okul yönetiminin yapısı nasıldır?

3 Sizler, birkaç haftadır uygulama okulundasınız. Okuldaki yaşantılarınız ve yukardaki önerilerden yararlanarak, sizin ve arkadaşlarınızın Okul Müdürüyle yapılacak bir toplantıda tartışılmasını isteyebileceğiniz soruların neler olduğunu düşününüz; düşündüklerinizi bir yere yazınız. Gerekli görürseniz yazdığımız soruları değişikliğe uğratabilir; bunlara yenilerini ekleyebilirsiniz. Bu şekildeki bir çalışmayla, üzerinde tartışmak istediğiniz sorular konusunda arkadaşlarınızla görüş birliğine ulaşmaya çalışınız. Bu soruların bir kopyasını, toplantıdan önce okul müdürüne veriniz.

4 Uygulama Okulu Müdürü konuşurken onun söyledikleriyle ilgili notlar alınız. Daha sonra bu notlarınızı gözden geçirin ve göreve yeni başladığınızda sizin için önemli olabilecek noktaları belirlemeye çalışınız. Sizden nelerin beklenebileceği, okula katkıda bulunmak için neler yapabileceğiniz, Okul Müdürünün öğretmenlerde görmek istediği özelliklere sahip olup olmadığınız gibi konularda açıklığa varmaya çalışınız.

ETKİNLİK 1.13

OKUL VE TOPLUM

Özet Okulun bulunduğu toplumdaki yeri hakkında bilgi toplama.

Bu etkinlik sırasında toplayacağınız bilgiler size hem öğretimi anlatacak hem de yararlı bazı ders materyalleri sağlayacaktır. Okul tek başına var olamaz; kendisini de içine alan daha geniş toplumun bir parçasıdır. Etkinlik 1.12’de müdürün okulu nasıl bir örgüt (organizasyon) olarak gördüğünü anlamış olmalısınız. Bu etkinlik sizi, okul örgütüne daha geniş bir çerçeveden bakmaya yöneltmektedir.

1 Aşağıdaki sorular sizi bir inceleme veya araştırma yapmaya sevk etmelidir. Bu soruları çeşitli insanlarla konuşarak, kendi gözlem ve incelemelerinizden yararlanarak cevaplayabileceksiniz.

- Okulun içinde bulunduğu ve hizmet sunduğu semti fiziksel, sosyal ve kültürel yönleriyle nasıl tanımlarsınız?
- Veliler okulu düzenli olarak ziyaret ediyor ve okuldaki çalışmalara herhangi bir yönden katılıyorlar mı?
- Okulu başka kimler ziyaret ediyor?
- Yakın çevredeki doktorlar, meclis üyeleri, polisler, diğer ülkelerden gelmiş ziyaretçiler, özel becerileri veya ilgileri olan kişiler arasında okula gelerek öğrencilerle konuşmaya istekli olanlar var mı?
- Müzeler, sergiler, süpermarketler, farklı el sanatlarının icra edildiği yerler gibi, sınıfın düzenli bir gezi programı ile ziyaret edebileceği yerler var mı?
- Fen bilgisi veya sosyal bilgiler derslerindeki çevre incelemeleri kapsamına alınması yararlı olabilecek yerler var mı?

2 Çalıştığınız okulun ve onun içinde yer aldığı yerel toplumun bir profilini çıkarabilmek için yukarıdaki noktalar ve benzeri ile ilgili olarak topladığımız bilgileri yazılı olarak bir yere not etmiş olmalısınız.

ETKİNLİK 1.14

MİKROÖĞRETİM TEKNİKLERİ

Özet Her öğretmen adayından, bir konu veya davranışı fakülte'deki sınıf arkadaşlarından oluşan bir gruba, beş dakikalık bir süre içinde öğretmesi istenecektir. Öğretim, videoya kaydedilecektir. Gruptaki öğretmen adayları, öğretim yapan arkadaşlarının yaptıklarını, bu amaçla hazırlanmış bir form üzerinde değerlendireceklerdir. Video kayıtları bütün gruba gösterilecek ve öğretmenlik yapan adayların durumları birlikte değerlendirilecektir.

Mikroöğretim teknikleri ile yapılacak ilk çalışmalarda **açıklama yapma** becerisinin geliştirilmesi beklenir. Çünkü bu, öğretmenlikte sıkça yararlanılan bir beceridir. Bu nedenle aşağıda, mikroöğretim teknikleri ile açıklama yapma becerisinin geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır. Diğer öğretmenlik becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili mikroöğretim çalışmalarının da buna benzer bir şekilde düzenlenebileceği açıktır.

Bir iletişim becerisi olan açıklama yapma, bilgi aktarma ve anlayış kazandırmada etkili bir araçtır. Ancak, istenen sonuçları verebilecek bir açıklama için çok iyi bir hazırlık yapılmış olması gerekir.

A Mikroöğretimden önce yapılacak işler

- 1 Yapacağınız açıklama ile ilgili hazırlıklar: İyi bildiğiniz ve açıklayabileceğinizi düşündüğünüz bir konu **seçiniz**. Bu amaçla, sizin alanınızdan bir konuyu, çalışmalarınızdan edindiğiniz bir deneyimi, ilginizi çeken bir şeyi seçmiş olabilirsiniz. Açıklamanızı öğretmen adayı arkadaşlarınıza yaparsanız, onların bilmedikleri ve ilgilerini çekecek bir konu seçmeniz iyi olur.
- 2 Seçtiğiniz konuda bildiklerinizi **gözden geçiriniz**. Bu konuda **gerçekten** çok şey biliyor musunuz? Bildiklerinizi, yeni ve ilgi çekici bilgilerle zenginleştirmeye çalışınız.
- 3 Beş dakikadan daha uzun olmayacak bir **açıklama** hazırlayınız. Üzerinde duracağınız düşüncelerin bir listesini yapınız. Bu düşüncelerden her biri üzerinde iyice düşününüz. Sorulabilecek sorular üzerinde durunuz. Açıklamanızın her bölümünü nasıl sunacağınızı, hangi sözcükleri kullanacağınızı, hangi öğretme-öğrenme araç gereçlerinden yararlanacağınızı kararlaştırınız. Açıklamanın her bölümü ile diğerleri arasında nasıl bir ilişki kuracağınızı belirleyiniz. Açıklamanızın bir özetini yapınız.
- 4 **Başlangıcın** çok önemli olduğunu, sınıfı öğrenmeye güdülediğini ve öğrenmeye uygun bir ortam hazırladığını unutmayınız.
- 5 Kullanacağınız **yazılı kaynakları** ve tepegöz saydamları gibi öğretme-öğrenme araç gereçlerini hazırlayınız.

6 Öğretme sırasında yararlanabileceğiniz **kısa notlar** hazırlamayı unutmayınız. Ancak, açıklama yaparken sakın bu notları okuma yoluna **gitmeyiniz**.

7 Açıklamanızı **sunarken**, dili kullanma, ses tonu değişiklikleri, jest ve mimiklerden yararlanma, hareketleriniz ve görünümünüz, grupla ilişkileriniz ile ilgili olarak neler yapacağınızı iyice düşününüz.

8 Açıklama (sunuş) üzerinde yeterince alıştırma, yani **prova** yapınız.

9 **Zamanlamanın** iyi olup olmadığını kontrol ediniz.

10 **Gereksinme** duyabileceğiniz her şeyin hazır, istediğiniz yerlerde, uygun bir sırada olmasını sağlayınız.

11 Hazırlıklarınızı, aşağıda bir örneği verilen formdan yararlanarak **kontrol** ediniz.

B Grup

Diğer öğretmen adaylarının yapacakları açıklamalar ile ilgili hazırlıklar:

12 Altı ila on kişilik gruplar oluşturunuz.

13 Her grupta yapılacak çekimleri, bu çekimlerin her birinde açıklamayı yapacak, video kamerasını kullanacak, zamanı tutacak kişileri belirleyiniz. Gruptaki her çekimde bu rolleri üstlenen kişilerin değişmesi gerektiğini unutmayınız.

14 Her gruptaki video çekimlerinde, yukardaki üç rolü üstlenenlerin dışında kalanların dinleyici grubunu oluşturmaları ve açıklama hakkında notlar almaları için gerekli hazırlıkları yapınız.

C Mikroöğretim sırasında yapılacak işler

15 Sıradaki ilk kişinin açıklamasını yapması ve çalışmanın video kaydının yapılması.

16 Çalışma ve kayıt sırasında, zamanı tutan üyenin, dört dakika dolduğunda masaya vurarak bir dakikalık zaman kaldığını haber vermesi; beş dakika dolduğunda masaya iki kere vurması.

Zamanı ayarlama, çok önemli bir öğretmenlik becerisidir. Onun için, beş dakika dolduğunda açıklama yapan kişi, açıklamasını bitirememiş olsa bile durmalıdır. Hiçbir öğretmen adayının açıklamasına, beş dakika dolduktan sonra da devam etmesine izin verilmemelidir.

17 Dinleyici rolünde olanların, notlarına bakarak gözlem formunu doldurmaları.

Açıklama yapan öğretmen adayı da, kendi açıklaması ile ilgili izlenimlerine dayanarak bir form doldurmalıdır.

18 Sıradaki ikinci kişinin açıklamasına ve bu çalışmanın video kaydına geçilmesi; gruptaki bütün adayların açıklamaları ve bunlarla ilgili kayıt, değerlendirme gibi işlemlerinin aynı şekilde tamamlanması.

19 Okul Deneyimi dersini yürüten fakülte öğretim elemanının, beş dakikalık kayıtları öğretmen adaylarına birer birer izletmesi. Her kaydın izlenmesinden sonra öğretim elemanının, tartışma ve değerlendirme çalışmalarını başlatması ve ilk sözü açıklamayı yapan öğretmen adayına vermesi.

Tartışma ve değerlendirme sırasında öğretmen adayı, kendi açıklaması ile ilgili görüş ve önerileri dikkatle not almalıdır. Sonra da kendi açıklamasının, bunları özetleyen bir değerlendirmesini yapmalıdır.

20 Bütün öğretmen adaylarının açıklamaları bu şekilde gözden geçirildikten sonra fakülte öğretim elemanının, üzerinde durulmuş olan noktaları özetlemesi ve daha sonra yapılacak olan mikroöğretim çalışmasını tanıtmaları.

21 Öğretmen adaylarının, tamamladıkları çalışmadaki deneyimlerinden yararlanarak, aynı amaçla yararlanabilecekleri beş dakikalık yeni bir mikroöğretim hazırlığı daha yapmaları.

22 Mikroöğretim çalışmasının, yeni hazırlıkların görülmesi için bir-iki hafta içinde tekrarlanması; öğretmen adaylarının üzerinde çalışılmakta olan becerilerini en son şekliyle ortaya koymaya çalışmaları.

Mikroöğretimle ilgili değerlendirme formu

Ders	Evet	Kısmen	Hayır
Dersin başlangıcı ilgi çekici mi?	()	()	()
Üzerinde durulan düşüncelerin neler olduğu açık mı?	()	()	()
Üzerinde durulan düşüncelerin sırası açık mı?	()	()	()
Dinleyenlere not alma imkanı verildi mi?	()	()	()
Sorulardan yararlandı mı?	()	()	()
Görsel araç gereçlerden yararlandı mı?	()	()	()
İlgi çekici örnekler verildi mi?	()	()	()
Özetleme yapıldı mı?	()	()	()
Zaman iyi ayarlandı mı?	()	()	()
Sunuşta	İyi	Tatmin	Dikkat
Sesin şiddeti, derecesi, değişimi, konuşma hızı	()	edici	gerekli
Duraklamalardan yararlanma	()	()	()
Kullanılan dil, dilde akıcılık	()	()	()
Dinleyicilerle göz teması	()	()	()
Jest ve mimikler	()	()	()
Yüz ifadesi	()	()	()
Görsel araç gereçler	()	()	()
Heyecan-coşku	()	()	()

ETKİNLİK 1.15

OKUL DENEYİMİ ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Özet Okul çalışmalarınızı değerlendirin.

- 1 Öğretmenlik dosyanızı baştan sona dikkatle inceleyiniz. Dosyanızın düzenli, her etkinliğe ilişkin notlarınızın tamam ve yerinde olmasını sağlayınız.
- 2 Dersle ilgili notlarınız ve değerlendirmelerinizin dosyanızda tam olarak yer almış olmasını sağlayınız.
- 3 Dönem boyunca göstermiş olduğunuz gelişmeyi ve yapmış olduğunuz çalışmaları, birlikte çalıştığınız fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmenleri ile gözden geçiriniz.
- 4 Kendi değerlendirmeleriniz ile fakülte öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve varsa sınıf arkadaşınızın değerlendirmelerini yazılı olarak özetleyiniz ve bu özeti dosyanıza koyunuz. Özellikle güçlü ve zayıf yönlerinizi not etmeyi unutmayınız.